

Giganci Nauki

<https://gigancinauki.pl/gn/biogramy/84386,Jablczynski-Kazimierz.html>
2022-09-30, 22:13

Jablczyński Kazimierz

JABŁCZYŃSKI Kazimierz (25 III 1869, Warszawa – 12 X 1944, Milanówek), chemik. Syn Michała, artysty rzeźbiarza i właściciela fabryki ornamentów gipsowych w Warszawie, oraz Emilii.

Po ukończeniu szkoły średniej w Warszawie, J. 1889–92 studiował na wydziale chemicznym Eidgenössische Technische Hochschule w Zurychu. Po powrocie do Warszawy założył wraz z kolegami laboratorium chemiczno-analityczne i kierował nim do 1901. W tymże roku został jednym z redaktorów „Chemika Polskiego”; pełnił tę funkcję przez 5 lat, publikując w tym czasopiśmie liczne teksty.

W 1905 został członkiem PPS. Z powodu zaangażowania w działalność polityczną został skazany na dwa miesiące więzienia w Cytadeli. Aby uniknąć ponownego aresztowania wyjechał w 1906 do Heidelbergu, gdzie podjął pracę badawczą pod kierunkiem G. Brediga, specjalisty w zakresie badań właściwości koloidów. W 1908 uzyskał doktorat na uniwersytecie we Fryburgu w Szwajcarii, a w 1909 otrzymał pracę w Société de l'Acide Nitrique w tym mieście. W Szwajcarii J. przebywał do 1913, najpierw we Fryburgu, a następnie w Bazylei.

Podczas I wojny światowej mieszkał w Warszawie. W 1915, po zajęciu miasta przez Niemców, został wykładowcą PW i kierownikiem jej Zakładu Chemicznego.

W 1918 mianowano go profesorem nadzwyczajnym i objął Katedrę Chemii Nieorganicznej na wydziale filozoficznym (później matematyczno-przyrodniczym) UW. Katedrą tą kierował do 1939. W 1924 otrzymał tytuł profesora zwyczajnego.

Podczas II wojny światowej J. prawie do upadku powstania warszawskiego przebywał w stolicy. Postarał się m.in. o

ukrycie planów uniwersyteckiego gmachu chemii.

Badania J. dotyczyły przede wszystkim zagadnień chemii nieorganicznej i fizycznej, szczególnie w zakresie kinetyki reakcji w układach niejednorodnych, a także fizykochemii koloidów. Podczas pobytu w Szwajcarii opracował metodę syntezy cyjanków z azotu atmosferycznego i węglowodorów w piecu Ignacego Mościckiego, tzn. urządzeniu wykorzystującym energię wirującego łuku elektrycznego. W rezultacie prac nad tym zagadnieniem, wspólnie z I. Mościckim uzyskał patenty w USA i Kanadzie. Po wojnie w Polsce przez pewien okres metodą J. wytwarzano cyjanki w fabryce w Jaworznie. W 1921 wyprowadził równanie równowagi dla elektrolitów mocnych, wyznaczając stosunek liczby molekuł niezdysojowanych do zdysocjowanych. Przez kilkanaście lat starał się o uznanie podanej przez siebie zależności, jednak z dosyć nikłym skutkiem i jego propozycja nie zastąpiła teorii mocnych elektrolitów, sformułowanej w 1923 przez P. Debye'a i E. Hückla. J. opatentował też w Szwajcarii metodę otrzymywania papieru światłoczułego.

Na przeł. 1937 i 1938 J. pełnił funkcję prezesa Polskiego Tow. Chemicznego. W 1938 został mianowany przewodniczącym Koła Ligi Obrony Powietrznej i Przeciwpożarowej na UW. Był jednym z inicjatorów budowy nowego gmachu dla studentów chemii (jego otwarcie miało miejsce 23 VI 1939).

J. zmarł na stacji w Milanówku (być może na serce) po kłótni ze strażnikiem kolejowym i brutalnym zepchnięciu ze stopni pociągu.

Córka J., docent doktor Hanna Jabłczyńska-Jędrzejewska, była chemikiem, pracownikiem Zakładu Chemii Nieorganicznej UW.

Z. Boglewska-Hulanicka: *Kazimierz Jabłczyński (1869-1944)*, [w:] *Jubileusz 50-lecia Wydziału Chemii Uniwersytetu Warszawskiego*, red. Z. Wielogórski, Warszawa 2011, s. 17-21; W. Kemul: *Kazimierz Jabłczyński (1869-1944). Krótki zarys życia i pracy*, „Roczniki Chemii” 1949, t. 23; R.

Mierzecki: *Kazimierz Jabłczyński - organizator chemii w Uniwersytecie Warszawskim*, „Przemysł Chemiczny” 1994, z. 11.

Marcin Dolecki

[Poprzedni](#)
[Następny](#)